

€

Lyceum

Lukáš Malý

Lyceum

Lukáš Malý

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Lukáš Malý, 2021

Illustrations © Ofelie Penniman, 2021

Cover art © Lukáš Tuma, 2021

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2021

ISBN 978-80-278-0021-6 (print)

ISBN 978-80-278-1050-5 (ePub)

ISBN 978-80-278-1051-2 (mobi)

ISBN 978-80-278-1052-9 (pdf)

Věnováno dědovi Bohumírovi Malému

Znám své tělo,
svoji mysl.
Znám zákoutí své mladé duše.
A při pohledu do zrcadla se stále ptám
(poněkud prostě a suše)
Kdo
vlastně
jsem.

Kdo dřímá uvnitř strachu,
jenž nosím denně uvnitř sebe?

Kdo s láskou v očích a s tělem v prachu
se dívá v létě na temné nebe...
Kdo jsem já? Co jsou mé sny?
Názory a postoje...
Kdo jsem já? Kdo...
A koho se mám vlastně
ptát...

– Jiří Tomeš

1

Když jsem ještě chodil do školky, myslel jsem si, že jsem ten nejchytřejší na světě!

Každou chvíli jsem překvapoval vědomostmi, kterých jsem nabyl v dětství stráveném s dědečkem.

Naučil mě snad všemu, co by měl muž v životě umět.

Děda dospíval během války, bojoval s komunismem, jeho život provázela neustálá nespravedlnost a ponižování. Setkával se se zrůdami obou diktatur, které mu neustále ubližovaly. Musel živit rodinu z pár korun, mohl se sedřít na přesčasech a melouších...

A přesto dokázal naplnit rčení, které říká, co by mělo dělat správného chlapa.

Zasadil strom, postavil dům a zplodil syna.

Navíc se po rodinné tragédii, která vzala život mým rodičům, když jsem byl ještě malý kluk, ujal mě a dal mi všechnu lásku a péči, jakou ani mnozí rodiče svým dětem nevěnují. Celé dětství jsem tak strávil na venkově, ve vesničce Bělochovici, kde měl děda statek, který mu vrátili v restituci.

Jeho schopnosti a vědomosti, jeho pohled na svět, a hlavně hodnoty a morálka mě už jako malého uchvacovaly.

„Dobré časy dělají slabé muže. Slabí muži dělají zlé časy. Zlé časy dělají silné muže,“ říkal pokaždé, když komentoval dnešní dobu.

A měl pravdu. Jenže to jsem pochopil až později...

Troufnu si ale říct, že přes veškerý blahobyt, který začátek nového tisíciletí přinášel, jsem právě díky němu slabým mu-

žem nebyl. Už jako malý jsem si říkal, že musím něco dokázat, že se vypracuju a někam to dotáhnu. Ačkoliv jsem k typickému šprtovi měl daleko – uměl jsem se starat o zahradu, opravovat drobné poruchy v domácnosti, ba co se týče drobných závad na autě, i s těmi jsem si dokázal poradit – stejně jsem často ležel v knížkách. Za to mě už jako malého raráška všichni chválili a říkali, jaký jsem sečtělý. Do páté třídy jsem nedostával jiné známky než jedničky, a to jsem se nemusel ani šprtat. A když jsem přestoupil na víceleté gymnázium, zůstala mi i nadále role pečlivého a chytrého studenta.

Ale konec vychloubání! Děda by mi na to řekl svoji další oblíbenou větu:

„Zdolat ty nejvyšší vrcholy předpokládá víc pokory než odvahy.“

Každopádně, i když jsem byl díky vesnické povaze a díky výchově i staromódnímu smýšlení trochu spontánnější než ti *ukňouranci* věčně zírající do mobilů, stejně mě někdy kolem začátku druhého pololetí v osmičce začali učitelé podporovat v mém velkém snu. Chtěl jsem získat stipendium na nejprestižnější české střední škole *Prezidentském lyceu*. Po ničem jiném jsem tak moc netoužil. Začal jsem snít o velké budoucnosti a cítil, že právě tahle škola mi k ní může pomoci.

Před přijímacími zkouškami jsem chodil na tolik doučování, přípravných kurzů a přečetl takové množství encyklopedií, učebnic a skript, že bych to zpětně ani nedokázal spočítat. Přitom to však – alespoň v mém případě – jenom přijímačkami nekončilo.

Když jsem pak k mojí velké radosti z několika stovek uchazečů o studium ve všeobecné sekci školy pronikl mezi nejlepších třicet, musel jsem podstoupit další přijímací řízení a přesvědčit vedení, že si stipendium skutečně zasloužím. Škol-

né totiž stálo ročně asi půl milionu, což si děda vážně nemohl dovolit.

Stipendijní komise mě mučila z tolika věcí, že by to na pracovním pohovoru položilo i kdejakého zkušeného manažera.

Ale povedlo se! Školní nadace mi uhradila náklady na studium na první rok.

Představa, že mě stejný křížový výslech, přezkoumávání rodinné finanční situace a tolik testů čeká ještě třikrát, byla děsivá, ovšem radost, že jsem se dostal mezi elitu, nepopsatelná.

Začal jsem žít svůj sen a vyrazil na dobrodružnou cestu na škole, která v srdci Evropy vychovává už několikátou generaci nových lídrů, diplomatických es, špičkových vědců, chirurgů, ale taky sportovců nebo umělců.

To odsud se mladí talenti rozprchnou na Harvard, Oxford, Stanford.... To tady začínají atleti vyhrávat první dorostenecká mistrovství, na která už ne jeden z nich navázal plackou z olympiády.

Páni!

PRVÁK

2

První den jsem si to vykračoval směrem k obrovskému areálu školy a teprve před branou mi došlo, že je to doopravdy. Za našetřené peníze jsem si koupil jedno pěkné sáčko. Mezi instrukcemi, které jsem dostal poštou, bylo totiž kromě informací, co mě čeká, jak se chovat, co budu potřebovat atd. také velkým písmem napsáno, že se do školy musí chodit v uniformě a ve volném čase je pak ve školním areálu doporučeno pohybovat se oděný alespoň poloformálně (*dress code* označovaný jako *smart clever*).

Jelikož jsme stejnkroje fasovali až po uvítací hodině, to moje sako se záplatami přes lokty mi teď objímalo hrud', abych alespoň trochu vypadal jako opravdový akademik. Stálo mě tři týdny brigády. Přitom zdánlivá zbytečnost.

Ale co! Vždyť mě čeká tak zářná budoucnost! Tady se, panečku, vypracuju. Moje cesta může směřovat, kam jen si budu přát. Tahle střední mě nakopne na jakoukoliv vejšku, nebo rovnou do práce snů. Je to jenom na mně. První krok jsem udělal, dokázal jsem se sem probít. To je prostě úžasný!

Jo!

Radostí se mi skoro trásly ruce a cítil jsem, jak mi z toho pomyslení naskakuje husí kůže.

Po žulovém chodníku jsem přicházel k pozlaceným vratům lemovaným mramorovým rámem. Kolem mě byl neuvěřitelně krásný park s udržovaným anglickým trávníkem, kde na lavičkách seděly krásný holky zřejmě z vyšších ročníků. Stromy vr-

haly stín na záhony pestrobarevných květin a sochy úspěšných absolventů mi dodávaly pocitu výjimečnosti.

Škola měla dlouhou tradici, v Evropě byla takřka jedinečnou. Viděl jsem památníčky připomínající nejvýznamnější události, co se v prostorách lycea odehrály, viděl jsem otisknutou ruku jednoho z prezidentů, viděl jsem stožáry s hrdě vlajícími vlajkami...

Byl jsem z toho konsternovaný, že mám studovat vedle legend své generace.

Najít v obrovské staré budově to, co hledám, byl oříšek, ale zorientovat jsem se zvládl.

Naše sekce byla všeobecná. Současně s námi nastupovala humanitní, přírodovědná a sportovní. Přestože jsme měli několik volitelných seminářů, na rozdíl od ostatních jsme se nesespecializovali na jeden obor. Mimochodem, o poslední zmiňované větvi jsem zpočátku také uvažoval, ale nakonec jsem usoudil, že se zkušenostmi z krajského přeboru bych asi mezi prvoligovými hráči neuspěl. Do amatérského školního fotbalového mužstva jsem se hodlal zapsat, to ano, ale základy pro to, abych okamžitě vyrazil porážet mladé hvězdy z celého světa, jsem bohužel neměl.

Do třídy se postupně dostavilo dvacet devět nových tváří.

Děti diplomatů, špičkových lékařů, podnikatelů, politiků... Od Australana až po Brazílku, česká elita mezi nimi.

Po chvilce pozorování mě ovšem to, co jsem okolo viděl, začalo docela zarážet. Nikdy jsem nedával na první dojem, ovšem tentokrát jsem si byl skoro jistý. Kvůli ambicím, které směřovaly k jedinému cíli, dostat se na lyceum, jsem se ani nezamyslel nad tím, jací spolužáci by mě tam mohli čekat. A náhle jsem to viděl.

Všichni na mě působili tak nějak povrchně. Vypadali, jako kdyby nikdy nezažili, jaké to je být dole. Jejich gestikulace, výběr slov, obsah toho, jak se spolu při seznamování bavili...

Ti, když doma zlobí, hýbou tím půlkou Evropy.

Pomalou proto na mě začaly přicházet obavy, že si tady asi s nikým nesednu. Byl to vážně blbý pocit, taková studená sprcha po tom všem těšení se.

Čím déle jsem své okolí pozoroval, tím více oprávněně mé obavy byly. Ale půl hodiny před vyučováním se našťestí našly dvě světlé výjimky. Do lavice jsem se posadil ke klukovi, kterému později na škole nikdo neřekl jinak nežli Pekař. Jeho rodiče vlastnili menší pekárnu. Kromě mě byl jediný, komu studium neplatili. Přezdívkou byla původně posměškem jednoho kašpara z Liberce, se kterým se znal z dřívějšíka z nějakých vědomostních soutěží, a ten ji okamžitě začal šířit v novém kolektivu. Příjemný kluk vedle mě to ovšem s nadhledem přijal za své a oslovení si od prvního dne ponechal.

„Jojo, Pekař mi říkej,“ usmíval se, když mi podával ruku chvíli po tom, co proběhla snaha Liberečáka – Diviš se jmenoval – vyprovokovat ho.

Za námi seděl Jarďa Jedlička. Nikdo mu ale neřekl jinak, než Jedla. Byl to příjemný, skromný a poněkud zamlklý ajťák, který si na nic nehrál. Možná proto, že situace u nich doma prý nebyla zrovna záviděníhodná. Nikdy o tom nechtěl mluvit, my jsme ale z náznaků pochopili, že už se něco natrápil.

Na první dobrou jsme si sedli, a od toho momentu měla naše parta tří statečných společně přežívat v symbióze se třídou narvanou zlatou mládeží.

Skutečnými kamarády na život a na smrt jsme se samozřejmě stali až časem, ale už na začátku jsme si s dobrým poci-

tem z nově vznikajícího přátelství vyměnili kontakty a dívali se na sebe s přesvědčením, že musíme držet při sobě.

Ten den jsme měli jenom čtyři hodiny. Šlo spíš o takový uvítací proces. Nejdřív se nám představil sympatický třídní, v kroužku jsme se trošku oťukali, díky čemuž jsem od začátku tušil, kdo za to stojí a kdo ne, pak nás pozdravil ředitel a několik učitelů nás seznámilo s budoucí činností.

Mísily se ve mně všelijaké pocity, ale to je asi normální.

Kolektiv jsem očekával přece jenom kapánek na úrovni, ale nakonec jsem svůj pesimismus odhodil stranou a myslel hlavně na studium. Jak nám o něm první den vyprávěli, *asi to bude neskutečná jízda!*

Jenže během poslední přestávky přišel okamžik, který bez nadsázky zásadně ovlivnil moje další roky na lyceu.

Přišel se mi představit spolužák z první lavice. Jak bych dokázal na první pohled nafrněnou skvadru snobů přejít, tak tohoto korunovaného krále kolektivu těžko. Už od prvního dne bylo zřejmé, že tohle nepůjde.

Začal se chvástat, že mu v žilách koluje krev významného panovnického rodu, jeho táta vlastní miliardové ocelářské impérium a do školy prý jezdí limuzínou!

Oblečení vypadalo jako by ho původně šli pro anglického krále, ale já bych to na sebe ani nechtěl. *Kolik zvířecích životů zbytečně skončilo pro jeho módní výstřelky!*

Boty z krokodýlí kůže a brašna s kožešinou mi ho znechutily na první pohled. A to ani nemusel mluvit. Jedno mě na něm ale udivilo. Jeho jméno. Takové zvláštní jméno! Čolek. Nicolas Čolek.

Jak k němu pan šlechtic přišel?

Možná mu osud schválně přihrál příjmení, které všem ukáže, že je jen slizké zvíře. Obojživelník, který se přizpůsobí všude.

Když na mě ten okázalý pozér poprvé promluvil, dalo mi velkou práci, abych zůstal asertivní. Můj první rozhovor s ním byl jeden z těch zážitků, kdy se člověk setká s ukázkou tak pokřiveného charakteru, že si to zapamatuje navždy.

Přistoupil k naší lavici, arogance z něj číselo na míle daleko.

„Vy jste ti dva, co tu jsou na stipendium?“

„Jo!“ odbyl ho Pekař.

„Hm, takže asi chytrý kluci,“ nenechal se odradit. „Jaký to je pocit být mezi elitou?“

Z chladného hlasu bylo cítit pohrdání, ale zároveň se mi něco na tom tónu nepozdávalo. Ani ne tak, když mluvil s Pekařem, ale jak se otočil ke mně... Cosi mi na jeho mluveném projevu skutečně nesešlo.

Vykasal si rukáv svého drahého obleku a mrkl na mě pohledem po obdivu toužícího psychopata.

Už abychom měli stejnou uniformu!

„Víš, za kolik byly?“ zeptal se mě, přičemž zavrtěl zápěstím, na němž se skvěly zlaté rolexky.

Pekař se na mě podíval s očekáváním pohromy. Znali jsme se jeden den, ale už pochopil, že to se mnou je občas slušná divočina, že dokážu bouchnout jako Stromboli, jen to hvízdne.

Já sám ale neměl tušení, co říct. Tak hodně jsem nechtěl první den na vysněné škole zavinit poprask, ale působit jako prašivý pes, do kterého si každý může kopnout... To zas ne! Dát tím všem najevo, že jsem něco mín?

To rozhodně nejsem!

I já si tedy vykasal rukáv svého nového sáčka.

„A víš, za kolik byly tyhle?“ opáčil jsem mu ironicky. Namyšlenec proti mně se zadrhnul. „Za patnáct stovek...“ pokračoval jsem. „Chceš se mi smát? Směj se. O prázdninách jsem kvůli tomu pěkně makal. Chtěl jsem si koupit nějaký vybavení do školy, a něco hezkýho na sebe, abych tu nevypadal jako vidlák. Hodiny na stavbě, nekonečný směny ve fast foodu...“

Projev jsem završil posměšnou poznámkou: „Jak moc jsi na tu tvoji parádu dřel ty, co?“

Ušklíbl se a odešel. Usadil se do své lavice a po chvíli se na mě provinile otočil. Jako by ze mě měl respekt a chtěl si mě získat na svoji stranu.

Věděl jsem ovšem, že i přes onen zoufalý pohled a nevyřčenou omluvu ve vzduchu tohle koalice nebude.

S tímhle člověkem mě bude asi čekat hromada neshod a problémů!

3

Naštěstí vyšel první školní den na pátek, takže bylo dost času přes víkend vstřebat první dojmy a psychicky se připravit na celou nadcházející životní etapu, která mi od pondělka začínala. Ten den jsem ještě stihl vyzvednout školní uniformu, byla v několika variantách, zapsat se do B-týmu fotbalového manšaftu a zařídit si ubytování na místním internátu.

Za zdí školy prostupovalo mezi stromy, střídmě posázenými po zahradě, slunce rovnou do oken moderního komplexu ubytovacích budov. Nový dvoupatrový architektonický skvost vůbec nehyzdil okolí historické dominanty, i za velkou zdí s obří ozdobnou bránou se dala vnímat symbióza vzdělanosti a úspěchu, jakou instituce s letitou tradicí přináší svým absolventům.

Po chodníčku z šedohnědých kočičích hlav jsem došel na recepci, kde mělo několik dam pod vedením vysokého šéfa, v lehce omšelém tmavě šedém obleku se sytě oranžovou kravatou, napilno. Vyřizovaly žádosti o pobyt desítkám tuzemských i zahraničních nováčků, ověřovaly doklady, spojovaly se s rodiči, vysvětlovaly provozní řád a ukazovaly novým nájemníkům jejich pokoje.

Po dlouhém čekání, které nebralo konce, mě najednou mladá slečna s černými vlasy staženými do culíku, přísnými brýlemi s černými obroučkami, bílou košilí s šedou tenkou mašličkou na krku a přehnaně upnutou lesklou sukní požádala o občanský průkaz. Následně po mně chtěla i všechna další potvrzení a lejstra, která mi už na stipendijním pohovoru nařídili si obstarat.

„Tak tady rovně, prosím. Třicet čtyřka,“ upažila před sebe a než jsem se stihl dát do pohybu, už se s byrokratickým nadšením věnovala dalšímu žadateli.

Pomalou jsem kráčel chodbou zdobenou abstraktními obrazy. Na klenutém stropě visely podlouhlé skleněné lustry vybroušené do krásných čistých tvarů a u každých druhých dveří stály vázy s květinami. Ani jsem nedutal a skoro neslyšně se sunul tím úžasným prostorem.

Žádný intr s rozvrzanými palandami, žádné oprýskané zdi a žádné záchody páchnoucí až do vedlejšího domu.

Dveře mého pokoje byly pootevřené a ozývaly se z nich nějaké hlasy. Nesměle jsem zaklepal a vstoupil. Tam další, už o něco starší, ale neméně direktivně vypadající dáma, vysvětlovala, co, kde a jak funguje.

„Dobrý den,“ pozdravil jsem, ještě než moje nohy překročily práh.

„Á, tady ho máme, vašeho pana kolegu. Dobrý den!“ pronesla zvesela správčová internátu, jejíž hlas zněl mnohem příjemněji, než jsem očekával. Ze židle se zvedl stejně vysoký nakrátko ostříhaný chlapec s pubertálním strništěm.

„Ahoj, já jsem David,“ natáhl ke mně ruku.

„Luboš, těší mě.“

„Budeme spolu bydlet.“

„Jo, to jsem pochopil,“ usmál jsem se. Chlapcův hlas zněl taky příjemně i přes jistý legrační akcent.

„Tak, jak jsem říkala,“ přerušila nás zralá čtyřicátnice, která vypadala, že se ráda kochá tvářičkami mladých jinochů. „Jedna postel, druhá postel, pod nimi je polovina prostoru zaplněná šuplíkem na zámek. Pod druhou část si můžete dávat třeba hygienické potřeby, je tam kobereček. Jinak poprosím obuv sem

na rohožku, ano? Pod věšákem, vidíte? Tady je lednička, malá kuchyňka, dva psací stoly, kuchyňský stolek – ten je tu úplně nový –, skříňe... Jo a tady je záchod a sprcha.“

Dveře od toalety rychle zavřela, nenápadně zašilhala po hodinkách a pootočila se k odchodu.

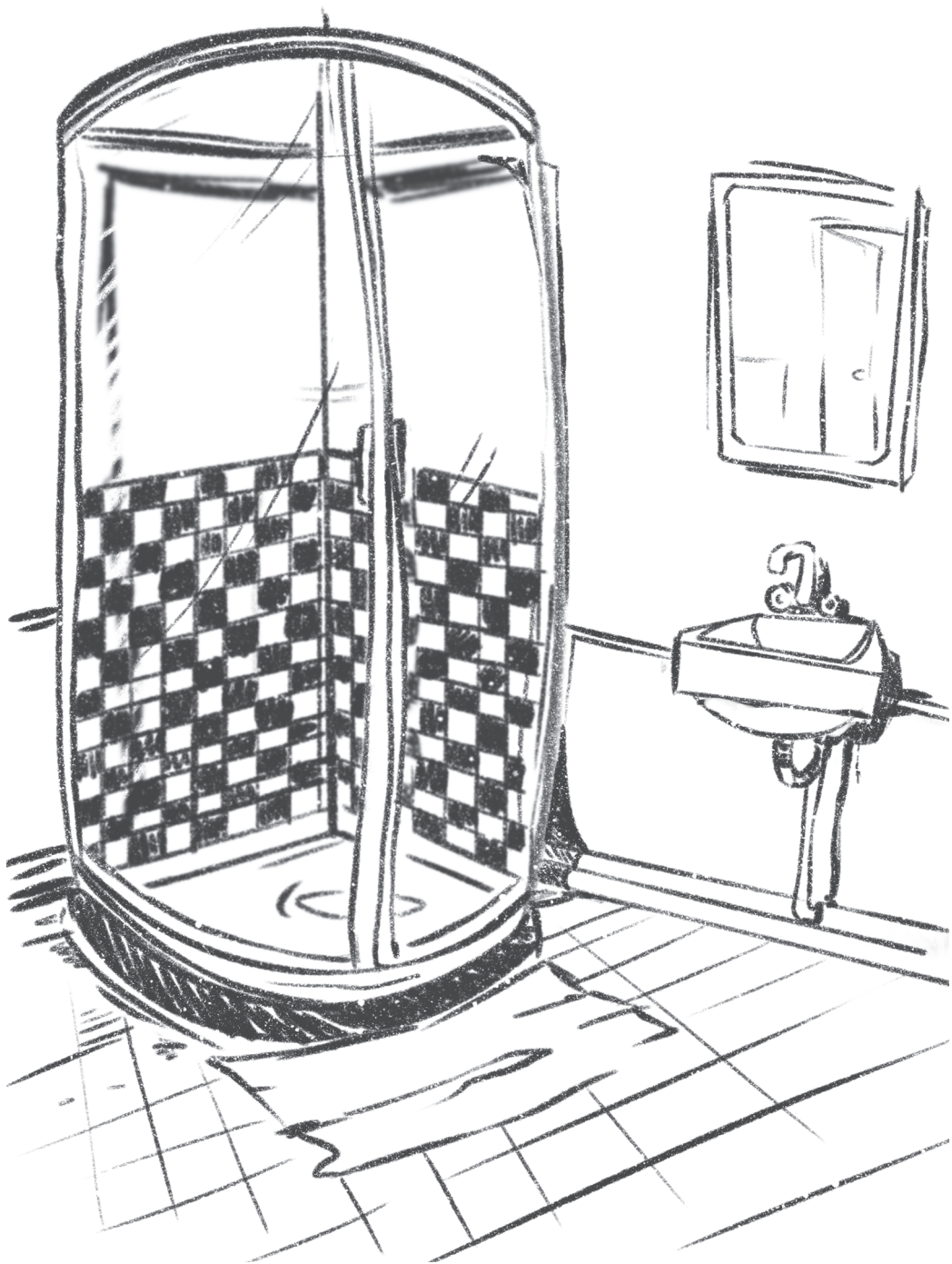
„Jste tu dost benevolentní, buďte prosím na pokoji do půlnoci, nebo lépe ještě dříve. Ráno odemykáme v šest hodin. Pokud odjíždíte domů, oznamte to předem. Kdyby cokoli, stavte se na recepci. Všechno jasné?“

Podívali jsme se s Davidem na sebe a naráz pokývli, že ano.

„Tak já letím,“ rozloučila se s námi ve spěchu paní domácí. Posadil jsem se na svou postel, která stála nalevo od dveří, rozhlížel se kolem a všechno vstřebával. Za okny, za nimiž se nám otevírala krásná rozhlehlá zahrada, byly slyšet hlasy studentů.

Napravo za rohožkou a věšákem v rohu stála druhá postel. Vedle Davidova lůžka se nacházela jedna skříň, vedle mého druhá. Pod okny stál bílý stolek se třemi židlemi pro posezení u čaje nebo snídaně, za ním v koutě byla vybudovaná kuchyňská linka v malinkém provedení – s jednou plotýnkou, pár talířky, hrníčky, skleničkami, ledničkou pod ní a rychlovarnou konvicí vypojenou ze zásuvky. Kuchyňku a dva psací stoly odděloval koš a úplně v rohu byly zapadlé dveře na toaletu. Čistý záchod, velké zrcadlo, malá sprcha.

Můj nový spolubydlící pocházel ze Slovenska a studoval přírodní vědy. Trošku jsme si povídali, mluvil docela rozumně, takže jsem začínal věřit, že i v něm najdu nového kamaráda. Dlouho ale naše rozmluva netrvala, času totiž nebylo nazbyt. Zatímco on si pečlivě vybaloval věci, já jenom odhodil pár nezbytností, co jsem tu hodlal nechat, a vyrazil jsem na vlak. Na víkend jsem se vracel k dědovi.

4

Nová kapitola mého života začala, když nám hned v pondělí ráno třídní učitel řekl nečekanou větu.

Přes všechny ten luxus, noblesu a vyzrálý bontón v prostorách celého komplexu mé nové střední pronesl naprosto lidsky slova, která mi řekla, že na téhle škole to bude parádní jízda.

„Slyšíte ode mě poprvé a naposledy něco neslušného,“ začal. Naklonil se ke třídě a pokračoval polohlasem, „ale pamatujte, a toho my se budeme držet celé studium, že teorie bez praxe je vám na dvě věci. Na prd a na hovno.“

Všichni se rázem rozchechtali. Náš třídní ale zachoval kamennou tvář, ze které se dal vyčíst nadhled.

Hned po tom jako by se všechno rozeběhlo. Už ten den se ukázalo, že nelhal.

Učitele jsem si nemohl vynachválit. Jeden odborník vedle druhého. Někteří dokonce měli přednášky jen jako doplňkovou činnost ke svému povolání. Bylo to totiž něco, co je naplňovalo. Toužili svoje schopnosti a vědomosti předat dál, přestože měli plné ruce práce s vedením firem, prací na vědeckých studiích nebo vlastní umělecké činnosti.

Občanku nám například vysvětloval jeden ze špičkových právníků, češtinářka měla pro změnu za sebou už několik úspěšných knížek. Hned druhou hodinu nás pak nadšená bioložka vzala do nadstandardně vybavené laboratoře. Během nauky o ekonomii nám vysvětlili, že budeme časem zkoušet zakládat skutečné firmy. No a observatoř pro zájemce o astronomii snad ani nepotřebuje další komentář. Školní

časopis a televize, vlastní výzkum a výroba, možnosti vycestovat.

Já jsem snad v ráji!

Ten den ale také přišla chvíle, kdy jsem se uvedl sám a nechal třídu, aby si na mě vytvořila názor.

Třídní s námi měl předmět, který se jmenoval „Společnost a svět“. Nešlo o šprtání teoretických pojmů, názvů, pravidel, systémů. Nešlo ani o správné zodpovězení otázek. Řešila se všechna možná společenská témata a studenti měli co nejlépe argumentovat, připravovat si podklady, pracovat s informacemi, různými zdroji...

Proč to sakra není i na jiných školách?

První hodinu po nás samozřejmě ještě nikdo podklady nechtěl. Měli jsme se představit, prozradit naše vidění světa a potom počkat, kam se debata bude ubírat.

Třídní přišel do třídy v tmavě modrém obleku. Pod sakem měl oblečený šedivý svetr, z něhož trčel bledě modrý límeček bez kravaty. Vypadal působivě jako opravdová autorita, a tou také skutečně byl.

Přísný, ale férový, vyžadující dril a disciplínu, přesto však sršící vtípem. Respektoval názory jiných, i když s nimi nesouhlasil, dokázal argumentovat, dotlačit nás ke správné úvaze, i z nejnudnějšího tématu udělal zábavu a když vysvětloval svůj pohled na danou problematiku, byl věcný, logický a lidský. Nikdy potom už nepoužil žádné vulgární slovo, jako tomu bylo na začátku roku, kdy potřeboval, abychom si jeho projev zapamatovali.

Pan Srumm byl totiž prototyp učitele, který by analfabety naučil psát romány a toho, který by psovi nespočítal nohy, by vycvičil na budoucího profesora na matfyzu. Kdyby takoví uči-

telé chodili po obyčejných školách, svět by byl zelenější. Tížílo mě, že to tak nefunguje všude, ale na druhou stranu jsem se sobecky tetelil blahem, že jsem měl právě já to štěstí na takovou personu.

Na téhle hodině mi netrvalo moc dlouho, abych se zneklidnil. Nedal jsem to sice najevo, stejně jako Pekař, přesto jsme při pohledu na sebe věděli, že to v nás obou solidně vře. Nemusíte člověka znát léta, abyste pochopili, že některé věci vidíte podobně.

„Od narození jsou dost bohatý, že si můžou dovolit levicový názory,“ drcnul do mě Pekař během projevu napohled pěkné, ale jinak nesympatické dívky s rovnátky. Oba jsme se tomu zasmáli.

„Co myslíte vy, pane...“ vyzval třídní k projevu kamaráda za námi, když slečna skončila.

„Jedlička,“ odpověděl Jarda bez většího zájmu.

„Jak vy pohlížíte na problematiku menšin?“

„Hm...“ zadumal se Jedla. „Nepřipadám si utlačovanéj.“

„Vy jste snad příslušník nějaké výrazné menšiny?“

„No, lidi mi říkají, že mám trochu šikmý oči.“ Třída se začala smát, nato si Jedla sundal svoje tlusté brýle. „Vážně, vidíte.“ Učitel zakroutil hlavou. Nadechl se a nahlas vzdychl: „Na jaký specializovaný seminář jste se hlásil?“

„Programování a vývojářství.“

„Máte štěstí, že ajťáckým vtipům nerozumím. A ani rozumět nechci.“ Pousmál se. „No, příště z vás snad vypadne něco kloudnějšího.“ Potom se otočil zase ke třídě. „Kdo nám k tomu ještě chce říct svůj názor?“

V tu chvíli se rozjela diskuze o nerovnosti platů mezi pohlavími, lidskými rasami a podobně.

Návrhy spolužáků na řešení mi byly k smíchu, najednou jsem kolem sebe žádnou chytrou neviděl. Jenom spoustu mladých, kteří mi přišli, že jsou naprosto mimo realitu.

„Myslím si, že bychom měli udělat zákon na ochranu...“

„Myslím si, že by měli udělat speciální vyhlášku...“

Třída se rozhlučela, každý předhazoval do pléna své vidění světa a řešení, se kterými jsem nikdy nemohl souhlasit.

„Tak dost, ticho!“ zvolal nahlas učitel, aby uklidnil situaci.

„Máme tu dva pultíky... Kdo si stoupne k prvnímu?“

Místností se rozlehlo ticho. Nikdo nic. Až po chvíli se Čolka rozhlédl po třídě a pomalu zvedl ruku. Nato s povýšeným výrazem dokráčel na stupínek.

„Výborně, máme tu prvního diskutéra. Kdo bude tím druhým?“

„Ten tak bude mít jako jedinej relevantní názory,“ zašeptal jsem sousedovi v lavici. Jenže náš třídní to uslyšel.

„Tak pojďte, pane... Luboši. No pojďte nám ukázat, že umíte diskutovat i nahlas.“

Škubl jsem sebou, nejistě se rozhlédl po třídě a opatrně se zvedl z lavice.

Fajn.

„Začněte,“ vyzval učitel Čolka, „Jak se na danou problematiku díváte vy?“

Nicolas se rozhlédl po třídě a napnul krk. Předvedl takový ten postoj „*Já to mám v kapse, já jsem nejlepší*“. Byl mi nesympatický čím dál víc.

„Myslím si, že bychom měli samozřejmě udělat opatření na ochranu rasových menšin, stejně jako u dalších... ehm... jiných.“ To poslední slovo řekl s takovým sebezapřením, až mi ho bylo líto, že se chudák musel tolik přemáhat. S přehlíživostí

v hlase pokračoval: „Je přímo naší povinností nejen legislativně, ale i v sobě samých pěstovat respekt ke starším, nadřízeným a zejména těm skutečně úspěšným.“

Ty mluv o respektu, ty mluv o úctě.

„A měli bychom zákonem pojmenovat homosexuály jako někoho, kdo musí mít speciální ochranu...“

To jsou bláboly, to jsou nesmysly.

„Ne!“ vykřikl jsem. Čolek, učitel i třída na mě upřeli zrak. Zarazil jsem se, chvílku mlčel a váhal, ale po nalezení špetky sebevědomí jsem spustil.

„Černoch, Asiat, Inuita, Indián... Každý je přece člověk jako já! Pokud je slušný, budu si ho vážit, pokud ne, může dostat pěstí zrovna jako ty, nebo jinej náhodnej debílek, co se bude chovat hnusně.“ Učitel zvedl prst. „Pardon,“ omluvil jsem nával vlastní horlivosti a už o něco klidněji pokračoval. „Pokud má někdo jinou sexuální orientaci, nemám důvod se nad tím pozastavovat. Je to jeho láska a já chci, aby každý člověk byl šťastný a štěstí dosáhl následováním svého srdce. Proč musíš někoho škatulkovat do skupinek, Nicolasi?“

„Méně útočně, prosím,“ ozvalo se z úst pana Srumma. Kývl jsem hlavou.

„Chci, aby skutečně každý mohl prožít lásku – a to bez nějakých speciálních definic, které tu vymýšlíš.“

A když už řešíme tu generalizaci, ano, staršího člověka si rád poslechnu, protože zkušeností může mít víc, rád s ním něco prokonzultuju a prodiskutuju. Ale to neznamená, že má patent na pravdu a má právo pohrdat mnou, protože jsem mladý. A není nikde automaticky řečeno, že je něco víc, protože ho rodiče udělali dřív.“ Na to se třída patnáctiletých mláďat začala pochechtávat. Ale já s pocitem, že přednáším projev století, mířil do finále.

„Jen mi to přijde hloupé. Proč musíme lidi dělit? Proč tu vymýšlíš nějaké definice *jiných*?

Jsmo si všichni rovni, jsmo všichni stejní, a pouze schopnosti a slušnost by nás měly rozlišovat. Z jakéhokoli upřednostňování a zavrňování na základě něčeho, co nemůžeme ovlivnit, je mi špatně. Prosím, nevymýšlejme si nesmysly. Používejme rozum, chovejme se slušně a nehrajme si na důležité, kteří pobrali všechnu moudrost světa.“

Na závěr jsem Čolkovi věnoval dlouhý pronikavý pohled. Ten začal pomalu teatrálně tleskat. K němu se po chvíli připojila i část třídy s o něco upřímnějším aplausem. Můj první monolog na škole! Plný mladické naivity a snahy být oslnivým filosofem.

„Dobře, děkuji, překvapil jste mě,“ pochválil mě učitel. „Jen ta vaše forma.“

„Promiňte, nechal jsem se unést.“

„V pořádku, příště ale vulgarismy vynechte. Taky jsem je použil, ale to abych vás studenty napoprve trochu zaujal. Ale to stačí, ano?“

„Ano, omlouvám se.“

Šel jsem si sednout.

„To bylo dobrý, kámo!“ šťouchnul do mě Pekař. Zezadu se přidal i Jedla: „Dobře jsi to řekl.“

„Díky, kluci.“ Spokojeně jsem se opřel.

5

Bohužel jsem v pátek, kdy jsem dědovi slíbil, že dorazím domů a pomůžu mu, propásl ples na zahájení školního roku. To ale vůbec nevadilo, protože s lidmi, které jsem skutečně chtěl poznat, jsme zašli ve čtvrtek po tréninku do poněkud zvláštní hospody na konci ulice, kde nám dokonce nalili pivo. Měl jsem strach si o něj říct, ale Pekař ho pro všechny bez obav objednal.

Později mně a Jedlovi prozradil, že mezi mladými je to docela profláklé místo pro konzumaci alkoholu, a tak jsem poprvé zažil, jaké to je sedět v hospodě *na jednom*; se dvěma novými příjemnými borci, lehkou náladičkou, trošku rozvázaným jazykem a povídáním doprovázeným přeřeky. Bylo to fajn.

Jedla se stále víc projevoval jako ten, kterého nic nerozhodí, klučina, který vypadá, že zasněně hledí do zdi, ale nakonec všechny šokuje nějakou naprosto parádní hláškou.

A Pekař se brzy stal mým úplně nejlepším kamarádem. Byl mi dost podobný, ale o něco větší rebel, ačkoli se takový v lavici rozhodně nezdál. Když seděl mlčky zíraje do sešitu, v němž si pečlivě podtrhával nadpisy perfektně ořezanými pastelkami, nikdo by nevěřil, že může být ve skutečnosti úplně jiný.

U Jerryho se ale najednou otevřel a já už ho od toho momentu neviděl jinak. Například, zatímco já byl skutečnou láskou ještě nepolíbený, on mi začal už po pár dnech našeho kamarádství ukazovat svoji cestu. Byl to tak zpola sukničkář, navíc ne moc vybíravý. Trošku mě to fascinovalo, to je pravda, ale nikdy mě ke změně pohledu na adolescentní vztahy nezlanánil.